

Sag C-130/20**Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

9. marts 2020

Forelæggende ret:

Juzgado de lo Social n.º 3 de Barcelona (Spanien)

Afgørelse af:

4. marts 2020

Sagsøger:

YJ

Sagsøgt:

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)

Hovedsagens genstand

Krav om pension fremsat mod Instituto Nacional de la Seguridad Social (det nationale institut for social sikring), med påstand om udbetaling af moderskabstillæg på 10% af den tildelte pension.

Genstand og retsgrundlag for forelæggelsen

Formålet med anmodningen om præjudiciel afgørelse er at få fastlagt, om udelukkelsen af kvinder, der frivilligt vælger at lade sig førtidspensionere, fra at modtage moderskabstillæg, i modsætning til dem, der ikke vælger at gøre dette, eller dem, der ufrivilligt førtidspensioneres, er i overensstemmelse med den EU-retlige bestemmelse, der sikrer ligebehandling med hensyn til social sikring i sin bredeste betydning, dvs. mellem mænd og kvinder, men også indbyrdes mellem kvinder.

Præjudicielt spørgsmål

»Kan det anses for en direkte forskelsbehandling som omhandlet i direktiv 79/7, at en retsforskrift som artikel 60, stk. 4, i Ley General de la Seguridad Social (almindelig lov om social sikring), fratager kvinder, der frivilligt lader sig førtidspensionere, muligheden for at modtage moderskabstillæg i modsætning til dem, der – ligeledes frivilligt – lader sig pensionere ved den normale, foreskrevne alder, eller som lader sig førtidspensionere, men på grundlag af det erhvervsmæssige arbejde, som de har udført i løbet af deres arbejdsliv, som følge af handicap eller som følge af, at de er ophørt med deres arbejde inden den foreskrevne pensionsalder af grunde, som ikke kan tilskrives disse kvinder?«

Anførte EU-retlige forskrifter

Artikel 21, stk. 1, og artikel 34, stk. 1, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, sammenholdt med artikel 157, stk. 4, TEUF.

Rådets direktiv 79/7/EØF af 19. december 1978 om gradvis gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til social sikring: artikel 3, stk. 1, litra a), artikel 4, stk. 1 og 2, artikel 7, stk. 1, litra a) og b).

Artikel 2, stk. 1, litra b), i direktiv 2006/54/EF om gennemførelse af princippet om lige muligheder for og ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med beskæftigelse og erhverv.

Den Europæiske Unions Domstols dom af 12. december 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (C-450/18, EU:C:2019:1075, præmis 28, 30, 33, 37, 42, 44, 46-50, 57, 58, 60, 62, 63 og 65 samt domskonklusionen).

Domstolens dom af 5. juni 2018, Grupo Norte Facility (C-574/16, EU:C:2018:390, præmis 46).

Anførte nationale retsforskrifter

1. – Real Decreto Legislativo 8/2015, de 30 de octubre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General de la Seguridad Social (kongeligt lovdekret nr. 8/2015 af 30.10.2015 om godkendelse af den konsoliderede affattelse af den almindelige lov om social sikring[, herefter »lov om social sikring«]).

Artikel 60. Moderskabstillæg i forbindelse med bidragsbaserede pensioner under det sociale sikringssystem.

1. *Kvinder, som har fået biologiske eller adopterede børn, og som i henhold til en hvilken som helst ordning under den sociale sikringsordning modtager ydelser inden for rammerne af bidragsbaseret alderspension, enkepension eller pension*

ved varig uarbejdsdygtighed, har ret til et pensionstillæg for deres demografiske bidrag til den sociale sikringsordning.

Dette tillæg, som i enhver henseende har retlig karakter af en bidragsbaseret offentlig pensionsydelse, består af et beløb svarende til det resultat, der fremkommer ved at multiplicere den oprindelige størrelse af de nævnte pensioner med en bestemt procentsats, som fastsættes på grundlag af antallet af børn ud fra følgende skala:

- a) ved to børn: 5%
- b) ved tre børn: 10%
- c) ved fire børn eller derover: 15%.

[...].

2. Såfremt størrelsen af den oprindeligt tildelte pension overstiger den [ved lov fastsatte maksimale] grænse uden at medregne tillægget, kan summen af pensionen og tillægget ikke overstige denne grænse forhøjet med 50% af det tildelte tillæg.

Tilsvarende gælder, at såfremt størrelsen af den tildelte pension når op på den [ved lov fastsatte maksimale] grænse ved kun delvist at anvende tillægget, har den pågældende person endvidere ret til at modtage 50% af den del af tillægget, der overstiger den til enhver tid gældende maksimale grænse.

[...]

Såfremt den pension, der skal suppleres, beregnes ved en sammenlægning af forsikringsperioder ud fra princippet om prorata temporis, i overensstemmelse med international lovgivning, beregnes tillægget på grundlag af den teoretisk optjente pension, idet det fremkomne resultat forhøjes med den respektive pro rata-sats.

[...]

4. Pensionstillægget anvendes hverken i de tilfælde, hvor den pågældende person frivilligt vælger at lade sig førtidspensionere, eller i tilfælde af delvis pensionering [...].

Uanset ovenstående tildeles det respektive pensionstillæg ved overgangen fra delvis pensionering til fuld pensionering, når vedkommende samtidig har nået den alder, der er foreskrevet i hvert enkelt tilfælde.

[...]

Kendelse fra Tribunal Constitucional (forfatningsdomstol) nr. 114/18 af 16. oktober 2018 (ECLI:ES:TC:2018:114A)

Ved denne afgørelse blev det af en Juzgado de lo Social (arbejdsret) rejste spørgsmål om forfatningsstridighed besvaret benægtende med den begrundelse, at »den forskelsbehandling, der er indført af lovgiver ved artikel 60, stk. 4, i lov om social sikring, er objektivt og rimeligt begrundet, når det kommer til et pensionstillæg, der sigter mod at kompensere mødre, som ufrivilligt og af de grunde, der er opregnet i artikel 207 i lov om social sikring, får reduceret deres »optjeningsperiode« [...], eftersom den førtidige pensionering afkorter den periode, hvori der indbetales bidrag til systemet, og udvider pensionsudbetalingsperioden, hvorfor det er naturligt, at lovgiver indfører bestemmelser, der skal fjerne incitamentet herfor«.

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne

- 1 YJ, som blev født i 1954, ansøgte om alderspension den 2. december 2017, og den 11. december 2017 blev der truffet afgørelse om tildeling af pension ud fra et beregningsgrundlag på 2 954,05 EUR om måneden, hvor pensionens procentsats var på 86% af den maksimale pension på 2 573,70 EUR om måneden, idet beløbet blev nedsat med 0,50% for hvert kvartal, hun havde fremrykket den normale pensionsalder, således at pensionen blev fastsat til 2 470,75 EUR om måneden med virkning fra den 4. december 2017.
- 2 Sagsøgeren indgav en forudgående administrativ klage over denne afgørelse, hvori hun gjorde gældende, at hun havde ret til at modtage pensionstillægget for moderskab, eftersom hun havde haft tre børn, hvorfor pensionen skulle forhøjes med 10%. Det sagsøgte organ traf den 9. maj 2018 afgørelse om afslag på hendes klage, hvorefter YJ har anlagt søgsmål med påstand om tildeling af det såkaldte moderskabstillæg i henhold til artikel 60 i lov om social sikring, som medfører en højere ydelse på mellem 5 og 15% for kvinder, der modtager en pension ved varig uarbejdsdygtighed, en alderspension eller en enkepension, og som har fået 2 eller flere børn.

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

Sagsøgerens standpunkt og anbringender

- 3 Sagsøgeren har gjort gældende, at begrundelsen for tillægget i den af lovgiver udtænkte form indebærer en forskelsbehandling af de kvinder, der har ydet et reelt bidrag til det sociale sikringssystem, og som ikke kan nyde godt af tillægget, fordi de frivilligt har ladet sig pensionere før tid, til forskel fra de kvinder, der bliver pensioneret med fuld pension, og endda med det maksimale pensionsbeløb, og fra enker, hvis erhvervsmæssige karriere ikke bliver kontrolleret, eftersom deres ret til tillægget anerkendes på grundlag af de af ægtefællen eller arveladeren indbetalte bidrag.
- 4 Sagsøgeren har med henvisning til kendelse nr. 114/18 fra Tribunal Constitucional (forfatningsdomstol) anført, at en af dissenserne i forbindelse hermed begrundede

sit standpunkt i, at ligestillingsaspektet bør have forrang ved fortolkningen af lovgivningen, således at forfatningsfortolkeren i forbindelse med tilsyneladende neutrale retsfor skrifter, som skaber uretfærdige situationer, der krænker retten til ligebehandling og medfører en skjult eller indirekte forskelsbehandling, bør foretage en fortolkning, som går ud over det ordrette indhold.

- 5 Hun har herefter gjort gældende, at den nuværende regulering i artikel 60 i lov om social sikring er i strid med fællesskabslovgivningen og ikke opfylder den målsætning, der lå til grund for indførelsen heraf, og som var i tråd med anbefalingerne fra Europa-Kommissionen, Parlamentet og Rådet med hensyn til at mindske forskellen mellem kønnene på området for offentlige pensioner. I denne forbindelse har hun påberåbt sig artikel 21, stk. 1, og artikel 34, stk. 1, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, sammenholdt med artikel 157, stk. 4, TEUF.
- 6 Som følge heraf er det sagsøgerens opfattelse, at der finder en forskelsbehandling sted af kvinder, som har været mødre til 2 eller flere børn, og dette alene med hensyn til den måde, hvorpå de får adgang til alderspensionen, på trods af hensigten med en retsfor skrift, som har en erklæret målsætning om at kompensere for det demografiske bidrag, som alle kvindelige arbejdstagere yder på lige fod.
- 7 Sagsøgeren er enig i, at det præjudicielle spørgsmål skal forelægges, og har specifikt henvist til artikel 2, stk. 1, litra b), i direktiv 2006/54/EF om gennemførelse af princippet om lige muligheder for og ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med beskæftigelse og erhverv med den begrundelse, at der er tale om en indirekte forskelsbehandling på grundlag af køn, eftersom der finder en uberettiget og uforholdsmæssig forskelsbehandling sted mellem kvinder på tidspunktet for deres adgang til alderspensionen. Hun har henvist til præmis 46 i Domstolens dom af 5. juni 2018 (sag C-574/16), hvori det blev bemærket, at princippet om ikke-diskrimination kræver, at ensartede forhold ikke må behandles forskelligt.

Den sagsøgte standpunkt og anbringender

- 8 INSS gav administrativt afslag på moderskabstillægget med den begrundelse, at det i artikel 60, stk. 4, i lov om social sikring bestemmes, at det nævnte pensionstillæg ikke finder anvendelse i de tilfælde, hvor den pågældende person frivilligt vælger at lade sig førtidspensionere.
- 9 INSS har gjort gældende, at formålet med ikke at anvende moderskabstillægget i forbindelse med frivillige alderspensioner (frivillig førtidspensionering og delvis pensionering) er at undgå, at virksomheder – eller borgerne selv – tilskynder til førtidspensionering af de arbejdstagere, hvis beregningsgrundlag ligger over den maksimale pension, eftersom de ikke bliver berørt af nedsættelseskoefficienterne, som bliver absorberet af beregningsgrundlaget.
- 10 INSS har desuden modsat sig forelæggelsen af det præjudicielle spørgsmål med den begrundelse, at artikel 157, stk. 4, TEUF ikke finder anvendelse på det

omtvistede spørgsmål, eftersom der i stævningen ikke er blevet påberåbt en forskelsbehandling på grundlag af køn som følge af den omtvistede lovgivningsmæssige foranstaltningens manglende forholdsmæssighed, men at der derimod er tale om en mulig ulighed for loven mellem to personer – som begge er kvinder – med hensyn til størrelsen af alderspensionen, når der opnås adgang hertil ad forskellige veje.

- 11 Det sagsøgte institut har herefter tilsluttet sig argumentationen i den af Tribunal Constitucional afsagte kendelse med hensyn til, at vi ikke har at gøre med et tilfælde af forskelsbehandling, men derimod et tilfælde af ulighed for loven, og at lovgiver har vide beføjelser i forbindelse med reguleringen af ydelserne fra det sociale sikringssystem.
- 12 Endelig har INSS gjort gældende, at de positive særforanstaltninger, hvortil der henvises i artikel 157, stk. 4, TEUF, henhører under området for materiel ligestilling, til forskel fra forbuddet mod forskelsbehandling, som henhører under området for formel ligestilling, og at Domstolen i forbindelse hermed har bemærket, at disse foranstaltninger ikke udgør en uforholdsmæssig stor forskelsbehandling af mænd i forhold til kvinder, uden at den imidlertid har taget stilling til, om anvendelsen heraf på alle kvinder er hensigtsmæssig.
- 13 INSS har som konklusion på det ovenstående modsat sig forelæggelsen af det præjudicielle spørgsmål, eftersom Tribunal Constitucional (forfatningsdomstol) har fjernet enhver tvivl om, hvorvidt artikel 60, stk. 4, i lov om social sikring er forenelig med princippet om lighed for loven, som sikret ved artikel 14 i Constitución Española (den spanske forfatning) og ved artikel 20 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, og eftersom de EU-retlige bestemmelser ikke finder anvendelse i den foreliggende tvist.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 14 Den forelæggende ret tager i forbindelse med dom 114/18 fra Tribunal Constitucional (forfatningsdomstol) udgangspunkt i, at den af Tribunal Constitucional (forfatningsdomstol) anlagte tilgang drejer sig om at kontrollere forfatningsmæssigheden, dvs. at undersøge, om moderskabstillægget er i overensstemmelse med rettesnoren for fortolkning af den grundlæggende ret til ligebehandling i loven, som er sikret ved den spanske forfatnings artikel 14. Den finder derfor ikke, at dette er til hinder for en forelæggelse af det præjudicielle spørgsmål, eftersom det spørgsmål, der rejses her, omhandler anvendelsen af EU-retten, og ikke af den spanske forfatning.
- 15 Den bemærker således, at såfremt det i den foreliggende sag ikke drejer sig om at kompensere for de situationer, hvor kvinder har været på barselsorlov, eller at rette op på ulemperne for kvinders erhvervmæssige karrierer, når de afbryder deres erhvervsaktivitet efter at have født, henset til at det ikke er muligt at knytte tillægget sammen med den biologiske tilstand hos de kvinder, der har født, og såfremt det ikke finder anvendelse på de kvinder, der måtte have afbrudt deres

erhvervsaktivitet for at tage sig af opfostringen af deres børn – hvilket har ligget til grund for at fastslå, at artikel 60, stk. 1, i lov om social sikring udgør en direkte forskelsbehandling af mænd i samme situation, som ikke er tilladt i henhold til direktiv 79/7 – findes der ingen faktiske eller retlige grunde, som er til hinder for anvendelsen af samme ræsonnement i forbindelse med alle de kvinder, der befinder sig i samme situation, uanset den måde eller det tidspunkt, hvorpå der opnås adgang til den pension, der suppleres.

- 16 Dette vil med andre ord sige, at såfremt artikel 60, stk. 4, i lov om social sikring udelukker en gruppe af de kvinder, som lader sig pensionere, nærmere bestemt dem, der frivilligt har ladet sig førtidspensionere – og ikke dem alle sammen, eftersom bestemte tilfælde af førtidspensionering ikke er omfattet af denne udelukkelse – på trods af, at pensioneringen i alle tilfælde og til enhver tid er frivillig, må man spørge sig selv, om det ligeledes må anses for diskriminerende i henhold til direktiv 79/7 at udelukke de kvinder, der lader sig pensionere før den normale, lovbestemte alder med den begrundelse, at udelukkelsen er urimelig og uberettiget.
- 17 Med hensyn til argumentet om, at sagsøgerens pension overstiger den maksimale pension, der kan oppebæres i Spanien på tidspunktet for den pensionsudløsende begivenheds indtræden, forholder det sig således, at moderskabstillægget i henhold til artikel 60, stk. 2, i lov om social sikring finder anvendelse, selv om det fremkomne beløb overstiger den maksimale pension, således som det er tilfældet i den foreliggende sag, idet det samlede pensionsbeløb ville være højere end den maksimale pension.
- 18 For at kunne træffe afgørelse i den verserende sag er det nødvendigt at få oplyst, om udelukkelsen af de kvinder, der frivilligt lader sig førtidspensionere, fra moderskabstillægget, i modsætning til dem, der lader sig pensionere ved den normale, foreskrevne alder, eller som lader sig pensionere tidligere, men på grund af det erhvervsmæssige arbejde, som de har udført i løbet af deres arbejdsliv, eller som følge af handicap, eller ligeledes de kvinder, der lader sig førtidspensionere som følge af, at de er ophørt med deres arbejde i perioden umiddelbart inden pensionsalderen af grunde, som ikke kan tilskrives disse kvinder, er forenelig med den EU-bestemmelse, der sikrer ligebehandling i sin bredeste betydning, dvs. mellem mænd og kvinder, men ligeledes indbyrdes blandt kvinder.